

Er landmænd fremtidens klimahelte?

Af Gert Tinggaard Svendsen, Institut for Statskundskab, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet

Hvis landmændene får mulighed for at handle CO₂ -kvoter i EU, vil de efter alt at dømme kunne blive fremtidens klimahelte og samtidig tjene på det.

FNs fødevarer- og landbrugsorganisation, FAO, har regnet ud, at skovfældning og landbrug står for ca. 35 procent af de menneskeskabte drivhusgasser i verden. FAO og andre internationale verdensomspændende landbrugsorganisationer har derfor anbefalet, at landbruget skal inddrages aktivt i kampen mod klimaændringerne og have en central placering i en global klimaafale.

Dette var også hovedbudskabet fra en historisk konference om landbrug og klima, der blev afholdt i 2009 på Axelborg i København. Det var første gang, at landmandsledere fra hele verden var samlet for at drøfte dette emne. Såvel daværende Klima- og Energiminister Connie Hedegaard samt Fødevareminister Eva

Kjer Hansen var til stede på konferencen for at modtage landmændenes budskaber. Ligeledes fandt daværende Klima- og Energiminister Connie Hedegaard det særdeles positivt, at landbruget nu selv tager initiativ og viser vilje til at gå foran.

Blandt de væsentligste budskaber på konferencen var, at der skal fastsættes en pris på drivhusgasser og at landmænd skal belønnes økonomisk for at mindske udledningen af drivhusgasser. Spørgsmålet er, om landmænd kan blive fremtidens klimahelte og samtidig tjene på det?

EU's kvotesystem

En oplagt måde at prisfastsætte drivhusgasser på og samtidig belønne landmænd økonomisk er, at lade dem handle med drivhusgasser under Kyotoaftalen. Et sådant kvotesystem har

eksisteret i EU siden 1. Januar, 2005. Formålet er at nå de ambitiøse målsætninger om at reducere udledningen af drivhusgasser i EU med 8% fra 1990-2012 og 20% i 2020. Samtidig skal andelen af vedvarende energi i Danmark udgøre 30 % af det samlede energiforbrug i 2020.

For øjeblikket er alene industri og kraftværker omfattet af EU's kvotesystem. De ikke-kvotefattede sektorer er "bønder, biler og boliger". Landbruget udgør ca. 10% af EU's og 18 % af Danmarks samlede drivhusgasudledninger. Landbruget må derfor alt i alt kunne forventes at bidrage væsentligt til den fremtidige reduktion af drivhusgasser såvel i verden som helhed, EU og Danmark.

Der er allerede fastsat normer på EU-niveauet

vedrørende gennemsnitlig udledning af CO₂ fra producerede biler. Transportsektoren er ansvarlig for ca. 20% af den samlede udledning i EU. Ligeledes er boliger i vid udstrækning indirekte regulerede via kraftværker, som de modtager el og varme fra. Boligerne i EU bidrager samlet med 10%.

Potentiale i økologisk jordbrug

Angående landbrug, tyder meget på, at for eksempel økologiske landbrugs- og dyrkningsmetoder har et stort potentiale med hensyn til reduktion af drivhusgasser. Der findes mange 'lavt hængende frugter', som er lette at plukke. Først og fremmest gøres ikke brug af handelsgødning og pesticider, og dermed fås et relativt lavt energiforbrug. En modsat rettet effekt er dog et lidt større energiforbrug til den

Læs mere

Læs mere om COP - projektet på: www.icrofs.dk/Sider/Forskning/foejoIII_cop.html

FØJO III-projektet er støttet af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

mekaniske ukrudtsbekæmpelse. Økologisk planteavl rummer i særdeleshed et særligt potentiale for at nedbringe udslippet af drivhusgasser på en relativt billig måde, som gør det økonomisk attraktivt at skabe og sælge kvoter for drivhusgasser i markedet. Potentialet er dog mindre inden for kvægbrug og negativt for grøntsagsdyrkning (Halberg 2008).

For eksempel vil en økologisk landmand i Danmark kunne sælge overskydende kvoter til et kraftværk, hvis det er billigere for ham at nedbringe sit udslip af drivhusgasser end det er for kraftværket. Alle aktørerne i markedet vil reagere på denne pris på drivhusgasser, som omregnes til € per ton CO₂-ækvivalent. Købere og sælgere i kvotesystemet for drivhusgasser vil reducere eller forøge deres udslip af drivhusgasser indtil samtlige individuelle marginale reduceringsomkostninger er lig med kvoteprisen. Både køber og sælger tjener penge ved handel, fordi nedbringelse af udledningerne nu

kan foretages af det billigste sted, altså der hvor frugten hænger lavest.

Øget kulstofmængde i landbrugsjord

Thomas Færgemand, direktør for Concito, Danmarks grønne tænketank, har foreslået, at f.eks. CO₂ lagret i jord skal tælle med. Kunderne kan for eksempel være virksomheder som DONG Energy og Vattenfall, der vil udvide energiproduktionen på kulbaserede værker.

Der kan således vise sig at være både dyrknings- og miljømæssige grunde til at øge kulstofmængden i landbrugsjorden, idet veltilrettelagt jordbrug kan opbygge jordens pulje af organisk stof. Dette medvirker igen til at binde CO₂ i jorden. CO₂ kan således lagres i jorden på mange måder. En af dem er våde enge, der sikrer at det kulstof jorden indeholder, ikke brændes af og bliver til CO₂ i atmosfæren. "Så længe der er vand på, sker der en oplagring på 10 ton CO₂ om året. Kan man sælge det til 200 kr. pr. ton, er der en indtægt på 2.000

kr. pr. hektar," siger Thomas Færgemand.

Ligeledes vil biomasseudnyttelsen til energi, f.eks. via udnyttelse af affalds- og restprodukter samt dyrkning af flerårige energigrøder (pil og energimajs) på marginale arealer, kunne frigøre kvoter. Endvidere vil drivhusgasudledninger i landbruget kunne reduceres gennem teknologiændringer i form af forbedret gyllehåndtering, ændret fodersammensætning, reduceret jordbearbejdning, udtagning af landbrugsjord

samt reduceret husdyrproduktion.

Mange muligheder åbner sig, f.eks. vil der også være en ekstra gevinst forbundet med at plante ny skov, som binder CO₂, snarere end at fælde skov, hvilket jo er et stort problem i mange u-lande, særligt i Vestafrika. Så ja: Hvis landmændene får mulighed for at handle CO₂-kvoter i EU, vil de efter alt at dømme kunne blive fremtidens klimahelte og samtidig tjene på det.

Litteratur

Halberg, Niels (2008) 'Energiforbrug og drivhusgasudledning i økologisk jordbrug' i H.F Alrøe og- N. Halberg (red), *Udvikling, vækst og integritet i den danske økologisektor*, Foulum: ICROFS, s. 463-74.

Landbrugsrådet (2009) 'Succes på landmændenes klimatopmøde' <http://www.landbrugsraadet.dk/view.asp?ID=15855>

Thalbitzer, Frederik (2010): Landmænd bliver fremtidens klimahelte, Mandag 11. januar 2010 12:36. <http://www.landbrugsavisen.dk/Nyheder/Netnyheder/2010/1/11/Landmaendbliver-fremtidens-klimahelte.htm>

